

Siðanefnd Blaðamannafélags Íslands

Mál nr. 4/2006-2007

Kærandi: Orkuveita Reykjavíkur

Kærðu: Blaðið, Sigurjón M. Egilsson, Gunnhildur Anna Gunnarsdóttir og Trausti Hafsteinsson.

Málsmeðferð:

Málið var kært til siðanefndar með bréfi Eiríks Hjálmarssonar, upplýsingafulltrúa Orkuveitu Reykjavíkur, dags. 28. 11.2006. Með kærinni fylgdi ljósrit af umfjöllun Blaðsins 20. og 21. október og 25. nóvember, tölvupóstur frá upplýsingafulltrúanum til Blaðsins í kjölfar umfjöllunar, afrit af samkomulagi Orkuveitu Reykjavíkur og sveitarfélagsins Ölfuss og útprentun af heimasíðu Orkuveitunnar. Siðanefnd óskaði frekari upplýsinga frá Orkuveitunni um verðmat samnings sem til umræðu er og bárust þær með bréfi dags. 12. desember 2006. Sjónarmið Trausta Hafsteinssonar, blaðamanns, bárust nefndinni 22. janúar, svar Gunnhildar Önnu Gunnarsdóttur, fréttastjóra, barst nefndinni 16. janúar og Sigurjóns M. Egilssonar, ritstjóra, 22. janúar 2007. Siðanefnd fjallaði um málið á fundum 4. desember, 29. janúar og 19. febrúar 2006.

Málavextir:

Þann 20. október birtist á forsíðu frétt í Bláinu undir fyrirsögninni „Hafa ekki virkjunarleyfi“ og sagði þar frá framkvæmdum Orkuveitu Reykjavíkur á Hengilssvæðinu. Sveitarstjórn Ölfuss hefði veitt Orkuveitunni „bráðabirgðaleyfi til virkjunarframkvæmda á Skarðsmýrarfjalli og við Hverahlíð án þess að framkvæmdin komi fram á nágildandi aðal- og deiliskipulagi. Gerður var sérstakur samningur sem metinn er á fimm hundruð milljónir króna sem renna í sjóði sveitarfélagsins.“ Á forsíðu var vísað í frekari umfjöllun á bls. 6 en fyrirsögnin þar var „Borað í trássi við lögin“ með undirfyrirsögnunum: „Lögleysa að veita bráðabirgðaleyfi“ og „Samningurinn jaðrar við mútur“. Daginn eftir birtist síðan frétt á bls. 6 með yfirfyrirsögninni: „Ölfus gaf út virkjunarleyfi fyrir Helligheidarvirkjun“ og aðalfyrirsögninni „Skipulagsstjóri bíður skýringa frá sveitarfélagi“. Í fréttinni kemur m.a. fram að Orkuveitan hafi virkjunarleyfi en sveitarfélagið hafi gefið leyfi fyrir framkvæmdum á Skarðsmýrarfjalli og í Hverahlíð. Þann 25. nóvember fjallaði leiðari Blaðsins eftir Gunnhildi Önnu Gunnarsdóttur um málið með fyrirsögninni „Hálfur milljarður milli vina“.

Í kærni segir að strax eftir að Blaðið hafi borist Orkuveitu Reykjavíkur 20. október hafi verið haft samband við ritstjórn blaðsins og farið fram á leiðréttingu á rangfærslu í fyrirsögninni á forsíðu. Hið rétta væri að Orkuveita Reykjavíkur hefði virkjunarleyfi á svæðinu og það væri ekki í höndum sveitarfélagsins að veita virkjunarleyfi. Einnig var óskað eftir leiðréttingu á röngum fullyrðingum um verðmat samnings Orkuveitunnar og sveitarfélagsins. Daginn eftir, þann 21. október, hefði hins vegar birst frétt um málið án þess að sjónarmið Orkuveitunnar um téðan samning hafi komið fram. Þá hafi rangfærslan í aðalfyrirsögn á forsíðu daginn áður verið leiðrétt „án þess þó að fram sé tekið að um leiðréttingu sé að ræða, í einni setningu í síðari

hluta fréttar neðast á bls. 6. “ Aftur hafði fulltrúi kæranda samband við Blaðið og óskaði eftir því að fullyrðingar um að Orkuveita Reykjavíkur hefði ekki virkjunarleyfi á svæðinu væri leiðrétt svo og fullyrðingar um verðmat á samningi Orkuveitu Reykjavíkur við sveitarfélagið. Þrátt fyrir þessar óskir hefði birst leiðari 25. nóvember þar sem „látið er að því liggja með ýmsum hætti að hinn opinberi samningur lykti af spillingu“.

Í svari Trausta Hafsteinssonar kemur fram að fyrirsögnin á forsíðu 20. október „Hafa ekki virkjunarleyfi“ hafi verið röng og hefði átt að tala um framkvæmdaleyfi en ekki virkjunarleyfi. Hann segist ekki hafa samið fyrirsögnina og því ekki bera ábyrgð á henni. Í svari Gunnhildar kemur einnig fram að í fyrirsögn hafi verið rangfærslur en þær hafi verið leiðréttar í frétt Blaðsins daginn eftir þar sem komið hefði fram að Orkuveitan hefði virkjunarleyfi. Hún segir jafnframt að „mistök í fyrirsögn en rétt innihald fréttar geri frétttaflutninginn ekki vafasaman.“

Varðandi verðmat samnings Orkuveitunnar og sveitarfélagsins segja bæði Gunnhildur og Trausti að heimildarmenn blaðsins hafi metið samninginn á hálfan milljarð. Þau benda á að ýmsar tölur séu nefndar í samningnum um ýmis verk sem Orkuveitan hafi samið við sveitarfélagið um að greiða og þetta sé alls um 201 milljón. Að auki séu nefnd mörg verkefni sem ekki eru beinlínis verðlögð í samningnum sem megi meta á um 300 milljónir. Telja hvorki Gunnhildur né Trausti að nauðsynlegt hafi verið að leita eftir mati Orkuveitunnar á samningnum. Trausti segist ekki hafa „ástæðu til að ætla að Orkuveita Reykjavíkur sé traustari heimild en heimildarmenn Blaðsins þegar kemur að því að verðleggja liði samningsins.“

Umfjöllun:

Siðanefnd fjallar ekki um leiðaraskrif dagblaða eða annað efni sem sett er fram sem persónulegar skoðanir undir fullu nafni, sbr. 5. grein siðareglna B.Í. Ekki verður því frekar fjallað um skrif Blaðsins um málið 25. nóvember. Eftir standa spurningar um leiðréttingu á upphaflegri fyrirsögn og verðmat umrædds samnings. Í svörum kærðu er viðurkennt að upphafleg fyrirsögn hafi verið röng og fullyrt að hún hafi verið leiðrétt í frétt daginn eftir. Þó vissulega hafi komið fram í fréttinni að OR hafi virkjunarleyfi er rangfærslu enn að finna í yfirfyrirsögn þar sem segir: „Ölfus gaf út virkjunarleyfi fyrir Hellsheiðarvirkjun“. Þá kemur ekki fram í greininni að fullyrðingar frá deginum áður hafi verið rangar. Að mati siðanefndar er leiðréttingunni ábótavant.

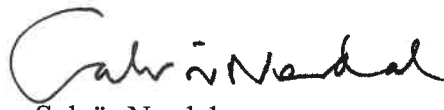
Hvað varðar verðmat samningsins þá er fullyrt á forsíðu 20. október að samningurinn sé metinn á fimm hundruð milljónir. Hvorki er gerður neinn fyrirvari um þetta mat né kemur fram að það sé mat heimildarmanna Blaðsins. Í greininni inni í blaðinu sama dag er sömu fullyrðingu að finna án nokkurra fyrirvara eða tilvísana í heimildarmenn. Af samningnum að dæma er ljóst að meta má samninginn með ýmsum hætti og rétt hefði verið að gera fyrirvara við upphæðina sem nefnd er í fréttinni. Eins og málið er sett fram má jafnvel skilja það sem verðmat samningsaðila sjálfra. Í fréttinni er vísað í ummæli nafngreinds aðila sem segir að túlka megi samninginn sem mútur. Í undirfyrirsögn og myndatexta er hins vegar fullyrt að samningurinn jaðri við mútur, án þess að vísa í fyrrgreindan heimildarmann. Hér skortir því á nákvæmni í framsetningu efnisins og ekki eru eðlilegir fyrirvarar á fullyrðingum fréttarinnar.

Úrskurður:

Blaðið telst hafa brotið 3. grein siðareglna. Brotið er ámælisvert.

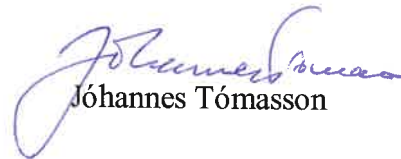
Reykjavík, 19. febrúar 2007

Sigurveig Jónsdóttir,

Salvör Nordal

Hjörtur Gíslason

Brynhildur Ólafsdóttir

Jóhannes Tómasson